

En planet, ett enda hem

*Ett bahá'í-perspektiv på omstöpanet av
mänsklighetens relation till naturen*

An aerial photograph showing a vast landscape. In the foreground and middle ground, there is a dense, lush green forest with tall trees. Beyond the forest, the terrain opens up into a savanna-like area with shorter, yellowish-green grasses and scattered trees. In the far distance, a long, low mountain range stretches across the horizon under a clear sky. The lighting suggests a bright day, possibly late afternoon or early morning, with soft shadows.

”Denna jord är blott ett enda fädernesland och ett enda hem. Det tillkommer er att övergiva högmodet vilket orsakar främlingskap och att fästa era hjärtan vid det som kommer att skapa harmoni.”

~ Bahá'u'lláh

NATUREN, i all sin skönhet och sitt majestät, förmedlar djupa insikter om de utmärkande egenskaperna hos ömsesidigt beroende.

Från hela biosfären till minsta mikroorganism visar den hur beroende alla livsformer är av otaliga andra – och hur obalanser i ett system genljuder i en sammankopplad helhet.

Intimt inbäddad i detta större system och djupt beroende av det, står mänskligheten inför en paradox, som dagligen blir alltmer betydande. Å ena sidan har människosläktet aldrig haft större förmåga att forma den fysiska världen i planetär omfattning – en utveckling somliga givit namnet antropocen. Detta är ett vittnesbörd om vår kollektiva sinnrikhet och kreativitet, såväl som om de obegränsade möjligheter som ligger framför oss. Å andra sidan ger just denna förmåga, då den inte är tyglad av medveten eftertanke utan styrs av prioriteringar omedvetna om det allmännas nuvarande och framtida väl, upphov till konsekvenser som inte endast är världsomfattande till sitt omfång utan potentiellt oåterkalleliga.

Efterhand som de svåra följderna av att överträda planetens begränsningar blir alltmer uppenbara – från klimatförändringar till förlust av biologisk mångfald, miljöförstöring och föroreningar – tvingas mänskligheten utveckla mer mogna, samarbetsinriktade och konstruktiva relationer mellan folkgrupper och med naturen.

Medvetenheten om miljöfrågor har ökat markant sedan Förenta nationernas betydelsefulla miljökonferens som hölls 1972. De framsteg som gjorts under det gångna halvsekle, oavsett om de är vetenskapliga, juridiska eller institutionella, ger anledning till tillförsikt och är en källa till framtidshopp. Trots detta måste en ökad förståelse i dag avsevärt snabbare och i mycket större omfattning omvandlas till handling. Omfattande förändringar av systemen för och hanteringen av mänsklighetens angelägenheter har blivit ett existentiellt imperativ, nödvändiga och oundgängliga. Den fråga som världens nationer och ledare står inför är huruvida nödvändiga åtgärder vidtas som en följd av medvetna val och förebyggande eller om de skall framtvings av den förstörelse och det lidande som följer på en eskalerande miljö kollaps.

FÖRVALTARSKAP ÖVER NATUREN

Människor utövar en grad av inflytande över naturen som är unik bland planetens alla livsformer. Tidvis har detta uppfattats som ett rättfärdigande av en önskan att ha herravälde och kontroll över naturen, understödd av uppfattningar om ägarskap och dominans. Efterhand som allt fler människor har kommit att inse hur sammankopplad med och beroende av miljön mänskligheten är, har de emellertid accepterat att vår unika påverkan för med sig den ofrånkomliga plikten att vårda och värna naturen.

Var och en av oss kommer in i världen som helhetens skyddslingar. Var och en bär i sin tur ett visst ansvar för allas välfärd och för den planet som vi är beroende av. Denna världsomspännande känsla av förvaltare strävar inte efter att undanröja mänsklighetens påverkan på naturen. Materiella resurser kommer

alltid att behövas för att vidmakthålla civilisationen och för att föra den framåt. Målet är fastmer att utöva denna påverkan medvetet, kreativt och med medkänsla.

Efterhand som vi lär hur vi bäst använder jordens råvarumaterial för allas väl, behöver vi vara medvetna om våra attityder till källan till vårt uppehälle. Våra förehavanden behöver återspegla det faktum att jordens rikedomar och underverk är alla människors gemensamma arvegods, människor som förtjänar rättvis och rättfärdig tillgång till dess resurser. Våra val måste uppvisa ett flergenerationsperspektiv, där man tar hänsyn till framtida invånares välbefinnande på alla nivåer av beslutsfattande. Och i denna turbulenta period av mänsklighetens historia måste våra aktiviteter i ökande grad anpassas efter den visdom och det omdöme som kommer med växande mognad.

”Finns det någon dygd i världen ädlare än tjänandet av det allmännas väl?
... Nej, vid Herren Gud!”

~ Bahá'í-skrifterna

Ett folk i ett globalt hemland

Ur ett perspektiv så brett att det omsluter hela planeten kan mänskligheten inte ses på något annat sätt än som ett folk, boende i ett globalt hemland. Medvetenhet om denna enhet, uttryckt genom rättvisa relationer, utgör den enda grunden varpå hållbara samhällen kan byggas.

Alla folk hyllar, på sitt eget sätt, naturens överflödande skönhet och storhet. Alla kulturers traditioner hyllar detta ovärderliga arv, som inte enbart tillfredsställer kroppens fysiska behov utan även andens översinnliga egenskaper. Med uppgiften att bygga en hållbar och blomstrande värld följer löftet om enighet inte enbart kring gemensamma ansträngningar utan även i glädjefyllt firande.

Att vidkännas mänsklighetens enhet innebär inte att undertrycka skillnader i uttryck, kultur eller samhällsstruktur. Enighet som princip rymmer det nödvändiga begreppet mångfald. Detta är, i sanning, vad som särskiljer det från likformighet. I naturen blomstrar system genom samspelet mellan synnerligen olikartade element. Skillnader mellan olika komponenter kan stärka funktionen hos helheten och öka det övergripande systemets beständighet.

Likaledes är mångfald i tanke, bakgrund och förhållningssätt avgörande när det kommer till mellanmänskliga angelägenheter. Det är genom samspelet

Med uppgiften att bygga en
hållbar och blomstrande värld
följer löftet om enighet inte
enbart kring gemensamma
ansträngningar utan även
i glädjefyllt firande.

Ett folk i ett globalt hemland (forts.)

mellan olika perspektiv och erfarenheter som högre grader av sanning kan finnas och insikter vinnas. I annat fall lämnar en uppsjö av likartade synsätt och åsikter, såsom exempelvis överdrivet beroende av en enda naturresurs, ett system öppet för faror och känsligt för sammanbrott.

Bidragen från allt fler befolkningsgrupper, väl samordnade och integrerade, kommer att krävas för att återbalansera mänsklighetens förhållande till naturen. Antaganden om en enskild grupps överlägsenhet över en annan, med nationalitet, ras, rikedom eller något annat kännetecken som grund, kan

inte annat än att fräta bort de band som behövs för att skapa konsensus och vidmakthålla samordnad handling. Känslor av utanförskap underminerar undantagslöst motivationen att arbeta för det allmännas väl, socialt likväl som ekologiskt.

Mänskligheten har ofta brottats med att uppskatta mångfald under arbetet med byggandet av enighet, att respektera och skydda det olikartade samtidigt som man utnyttjar styrkan i att ha saker gemensamt. Förvaltarskap över naturen erbjuder ett kraftfullt medel varmed dessa med varandra förbundna ideal kan försonas.

BEMYNDIGA FÖRKÄMPAR FÖR OMDANANDE FÖRÄNDRING

Alla jordens invånare förtjänar möjligheten att åtnjuta frukterna av ett globalt samhälle som går framåt i harmoni med naturen. För att skapa ett sådant samhälle måste folk överallt bemyndigas att delta i de uppbyggande processer som kommer att ge upphov till det. Att bygga kapacitet i individer, samhällen och institutioner att verkningsfullt bidra till omdanande förändring är därför ett oundgängligt element av verkningsfulla miljöåtgärder.

För individen innebär detta att utveckla ett flertal ömsesidigt förbundna förmågor – vetenskapliga, tekniska, sociala, moraliska och andliga. Individer måste utrustas med en förståelse av begrepp, en kunskap om fakta och ett behärskande av metoder, såväl som de färdigheter, attityder och egenskaper som fordras

för att upprätta mer hälsosamma och hållbara mönster när det kommer till enskilt leverne och samhällsliv.

När det kommer till lokalsamhället, innebär kapacitetsbyggande berikandet och det medvetna forandet av kultur. På samhället vilar utmaningen att skapa en miljö vari individers viljor förenas, vari förmågor mångfaldigas och manifesterar sig i gemensamma ansträngningar och vari högre uttryck för människoanden åskådliggörs i nya sätt att organisera samhället.

Uppmärksamhet måste även ges stärkandet av organisatoriska strukturer. På alla nivåer behövs institutioner med kapacitet, vilka kan verka som kanaler varigenom individers och grupper talanger och energier kan uttryckas i tjänande av det allmännas väl.

”Vi bör ständigt upprätta nya grunder för mänsklig lycka och skapa och främja nya instrument för detta.”

~ Bahá'í-skrifterna

Ett folk i ett globalt hemland (forts.)

FÖRSLAG ATT UTFORSKAS

Trängande miljömässiga verkligheter kräver av mänskligheten en alltmer mogen integration av princip och handling, genomsyrad av ett processorienterat sätt att se på utveckling. Produktiva steg behöver så snabbt som möjligt tas inom nuvarande system, oavsett deras begränsningar, samtidigt som grundvalar som återspeglar nya paradig, bättre i stånd att möta samtidens behov, kommer på plats. Med detta mål för ögonen erbjuds i en undersökande anda i detta dokument förslag, som hämtar inspiration från tillfällen där det internationella samfundet inte enbart föreställt sig en bättre värld utan även prövat handlingsmönster längs färdvägar man tidigare ej beträtt. Sådana praktiska erfarenheter erbjuder insikt i vad som blir möjligt då konsensus och erforderlig handling tillåts gå utöver gängse narrativ som hämmar rörelse i riktning mot meningsfull förändring.

Ett sätt som skulle kunna övervägas för att befästa principen om mänsklighetens enhet är att etablera mekanismer som skulle utvärdera de globala följderna av nationell politik. Exempelvis skulle ett bestämt internationellt rådgivande organ kunna bedöma följderna över nationsgränser och rekommendera åtgärder eller skadeersättning efter behov.

Inom nuvarande strukturer skulle stärkandet av det legala ramverket kring naturen skänka samstämmighet till den globala hanteringen av biodiversitet, klimat och andra miljöfrågor och tillhandahålla starkare strukturer för det gemensamma förvaltandet av planeten. Att integrera strukturer för styrning på detta sätt ligger väl inom det internationella samfundets förmåga och tidigare erfarenheter – såväl framgångar som bakslag – tillhandahåller en värdefull grund att bygga på. Ansträngningar att öka samstämmigheten i engagemang inom områden som exempelvis fredsbevarande, medling, mänskliga rättigheter, återuppbyggnad och långsiktig utveckling – från etablerandet av Förenta nationernas fredsbyggande arkitektur till den föreslagna nya agendan för fred – rymmer några första lärdomar om hur en process där besläktade ansträngningar harmoniseras skulle kunna se ut.

Konsensus i handling

För att leda mänskligheten i riktning mot en mer hållbar och harmonisk relation till naturen krävs en stark och handlingsinriktad konsensus, tillsammans med en kollektiv vilja, kring centrala principer som kommer att forma hur det internationella samfundets agerar. Ett visst mått av samförstånd har redan uppnåtts kring grundläggande principer såsom förvaltarskap, ömsesidigt beroende och rättvisa, men sådana ideal har ännu inte etablerats som den accepterade grunden för kollektiv global handling.

Otillräckligheten i nationella planer att till dags dato minska koldioxidutsläpp i enlighet med 2015 års Parisavtal utgör ett välbekant exempel. Denna klyfta mellan ord och handling visar att det föreligger en större svårighet, nämligen att principer kopplade till hållbarhet inte är en naturlig del av det kollektiva

medvetandet och därför inte formar nationers val och beteenden.

Väletablerad konsensus syns inte blott i namn och anspråk i en text på ett papper, utan genom koordinerad gemensam handling. Den provas mot gärningar, ej ord. Tydliga åtaganden när det kommer till nyckelprinciper och nyckelvärden på internationell nivå underlättar för nationella och lokala ledare att övervinna de hinder som oundgängligen uppstår då man genomför nödvändiga förändringar. Den klargör den logiska grunden för nationer att tillhandahålla varandra de resurser som är nödvändiga för att bringa överenskommelserna till liv. Den hjälper också samhällen att komma runt invändningar som baseras på begränsade eller egennyttiga intressen.

Väletablerad konsensus syns inte blott i namn och anspråk i en text på ett papper, utan genom koordinerad gemensam handling.

Man kan inte längre begära att världens folk tolererar att undertecknade överenskommelser inte efterlevs. Handling måste ske i enlighet med principer som alla omfamnar och arbetar för. Den internationella strukturen måste byggas på en grund som verkningsfullt underlättar planetärt gensvar på planetära utmaningar.

FÖRSLAG ATT UTFORSKAS

Konsensus kring globala syften, såsom de globala målen för hållbar utveckling (SDG), skulle på ett mer robust sätt kunna omsättas i handling genom ett rådslag på grundval av ett gemensamt erkännande av att varje land fortfarande har mycket att lära om att integrera de – lika viktiga – nödvändiga områdena hållbarhet och utveckling. Somliga länder har säkerställt höga nivåer av materiell utveckling för många av sina medborgare men utövar oproportionerlig ekologisk påverkan i form av förbrukade resurser och producerat avfall. Andra har ett mycket mer hållbart ekologiskt fotavtryck men står i behov av betydande materiell utveckling för att fylla medborgarnas grundläggande behov. Det mål som varje land måste arbeta mot är välförstånd för alla folkgrupper genom att använda medel som säkerställer hållbara och harmoniska relationer till naturen. Att sätta detta universella mål i centrum skulle erbjuda en viktig punkt om vilken enighet kan råda och runt vilken konsensus kan omsättas i gemensam meningsfull handling.

Att bygga en konsensus som kan ageras på kring moraliska och etiska normer, utöver klimat- och miljömässiga normer, kan bistå i att säkerställa att principer får försteg framför vinst. Detta är inte ett utforskat område för det internationella samfundet. Värdefulla lärdomar kan dras exempelvis från den certifieringsprocess som Förenta nationerna etablerade för att hindra cirkulationen av konfliktdiamanter. Oaktat brister i den processen, representerar den ett tillfälle där konsensus kring etiska och sociala faktorer översatts till konkreta mått för analys och korrigerande på olika stadier i en varus värdekedja.

Att omdefiniera framsteg

Om mänsklighetens relation till naturen skall kunna omformas, måste uppfattningar om framsteg, civilisation och utveckling omdefinieras. Ansträngningar i denna riktning, som exempelvis budgetar som centreras kring välbefinnande eller indikatorer på framgång som mer ser till helheten än bruttonationalprodukt, måste utökas och fördjupas och grundläggande frågor utredas vidare. Vilka är de egenskaper enligt vilka personer, nationer eller företag bedöms vara framgångsrika? Vad lovordas och uppskattas de för?

Så länge som sådana frågor besvaras i enlighet med värderingar som prioriterar ägodelar över relationer eller förvärvande över ansvar, kommer en hållbar värld att vara utom räckhåll. Sådana värderingar kallar, genom sin natur och sin inverkan på människoanden, oförtrutet till överdrift, exploatering och utarmande. De ger också upphov till grava extremer av fjärande rikedom och handikappande fattigdom. Endast till den grad dessa

åsidosätts kan de djupa motsägelser som de ger upphov till – inte minst förväntan på oändlig tillväxt på en ändlig planet – lösas. Och endast då framsteg förstås i nya termer kan de grundläggande drivkrafterna i nuvarande miljökriser bli noggrant identifierade och bestående förändringar genomföras.

Vad som tydligt och klart måste tillstås är att inget land än så länge har behärskat den process som ger hållbar utveckling. Vissa former av industrialisering, teknologisk kapacitet och makroekonomisk tillväxt har ofta likställts med utveckling. Många som lever i områden som traditionellt ansetts utvecklade är otillfredsställda och har stora svårigheter, oräkneliga andra runt om i världen utsätts för orättvisor och naturen utsätts för stora påfrestningar. Detta påvisar att en sådan vision som bäst är ofullständig men ofta aktivt skadlig. Inget livsmönster och ingen samhällsvision kan ses som den modell mot vilken hela mänskligheten borde sträva.

OMPRÖVA DEN EKONOMISKA ORDNINGEN

Den nuvarande ekonomiska ordningen har resulterat både i nedbrytandet av ekosystem och utarmandet av många lokalsamhällen och enskilda individer. Ojämlikheter ökar och den skada som ligger inneboende i det eviga skapandet och tillfredsställandet av behov har otvetydigt åskådliggjorts. Att ge världen mer ekologiskt hållbara grundvalar fordrar en omstöpning av den globala ekonomiska ordningen. Människor och planeten behöver värderas lika uttryckligt i dag som vinst och ekonomisk vinning har värderats tidigare.

Eftersom nutida obalanser till stor del drivs av olika former av omåttlighet, behöver principen om måttlighet mer fullödigt uttryckas i globala överenskommelser. Begrepp som förnöjsamhet, tillräcklighet och enkelhet, som finner föga utrymme i tillväxtdrivna paradigmer, måste tas till heder igen och få ökad utbredning. Livsmönster som kommit att associeras med extrem rikedom – hängivenhet till exempelvis bekvämlighet och lyx, eller stora mått av konsumtion och slösaktighet – måste läggas åt sidan. Grundläggande uppfattningar av framsteg, utveckling och välstånd behöver omstöpas i avsevärt mer vida termer.

Rörelse mot dessa mål kommer att kräva att ekonomiska överenskommelser formas efter värderingar högre än deras egna syftemål. Den praktiska erfarenheten hos individer, samhällen, företag och nationer lämnar inget utrymme för tvivel: det finns en inneboende moralisk dimension i skapandet, fördelandet och utnyttjandet av rikedom och resurser.

Mänsklighetens kollektiva liv lider då någon enda grupp tänker på sitt eget välbefinnande, isolerat från sina grannars, eller strävar efter ekonomisk vinning utan hänsyn till hur naturen påverkas. Varje val lämnar ett spår. Ekonomiska beslut måste därför tas i enlighet med höga ideal. Välstånd måste tjäna mänskligheten. Det finns inget rättfärdigande i att fortsätta att vidmakthålla synsätt, strukturer, regler och system som uppenbarligen misslyckas med att tjäna det allmännas väl.

**”Folkets levnadsvillkor
måste ordnas så att
fattigdom försvinner, att
alla så långt som möjligt
... skall ha del i välstånd
och komfort.”**

~ Bahá'í-skrifterna

FÖRSLAG ATT UTFORSKAS

Hållbarhetsmål 17.19 efterfrågar utvecklandet av framstegsmått som kan komplettera bruttonationalprodukt. Detta är ett värdefullt mål som upprepats av Förenta nationernas generalsekreterare och som bör få lämplig prioritet och adekvata resurser. Exempelvis skulle internationella möten – både ad hoc och i den reguljära FN-kalendern – kunna utforska kompletterande mått med utgångspunkt i det tema som berörs.

Utöver att måtten mer ser till helheten, måste nutida begrepp om just framsteg omprövas och omstöpas i många avseenden. I detta syfte skulle en expertkommitté eller liknande kunna utgå från redan pågående lovande ansträngningar, identifiera frågor som behöver utredas, skissa på alternativ och finna områden som är mogna att utvecklas vidare. Syftet skulle inte vara en uppsättning resultat utan hellre en pågående undersökningsprocess om vad en hållbar civilisation innefattar och hur dess egenskaper skulle kunna värderas och stödjas på passande sätt. Ett exempel som erbjuder lärdomar i detta avseende var antagandet av Montrealprotokollet om ämnen som bryter ned ozonskiktet, då det internationella samfundet nådde omfattande konsensus om att det var större nytta för de globala framstegen att eliminera kemikalier som skadar atmosfären än de finansiella vinster som förväntades av fortsatt försäljning av dessa ämnen.

Att omdefiniera framsteg (forts.)

Att skapa en mer heltäckande uppfattning om framsteg kommer att fordra en vidgad förståelse av oss själva som art, där sanningar om människoanden ingår. Planeten, dess folkgrupper och varelser har lidit svårt av ett materialistiskt tänkesätt som betraktar individen såsom en blott och bart självupptagen ekonomisk enhet som tävlar med andra för att ansamla en ständigt växande andel av världens materiella resurser. Denna bild har kraftfullt tillbakavisats på formell teorinivå som förenklad och grov. Många aspekter av den globala ordningen vilar emellertid fortfarande på dessa antaganden och förstärker och fördjupar dem.

En mer korrekt förståelse av den mänskliga naturen skulle omfatta egenskaper och attityder såsom trovärdighet, ömsesidigt stöd, sanningsenlighet och ansvarskänsla, vilka är byggstenarna i en stabil social ordning. Den skulle ge upphov till modeller som skulle undvika eller lindra skador orsakade av identitetsteorin och säkerställa att vår strävan efter välstånd innefattar de många andra facetterna av individuell och kollektiv välfärd.

Att omdefiniera framsteg innebär inte att förkasta några legitima prestationer ur det förgångna, utan att vidga gränserna för de bragder som ännu väntar. Från nya sätt att se på ägandeskap och brukarskap, till nya former av stadsplanering och nya metoder inom jordbruk, energiframställning och transport, är de möjligheter mänskligheten står inför vidsträckta. Att gripa tillfället kommer att fordra att man mer fullödigt utnyttjar de magasin fulla av mänsklig potential som finns inom varje individ och de förenade ansträngningarna hos mänskligheten som helhet. De kommande decennierna hyser emellertid möjligheten att vara en exceptionellt rik och givande period i mänsklighetens historia. Den hittills aldrig skådade skalan av de omställningar som behövs inom flera samhällssektorer kan ibland tyckas skrämmande, men den öppnar möjligheter för omfattande blomstring av mänsklig kreativitet och initiativförmåga.

Att rätta in sig efter högre principer

Mänsklighetens verklighet styrs inte endast av fysiska krafter utan även av sociala och moraliska lagar om orsak och verkan. Girighet är i sig nedbrytande för det allmännas väl, oavsett hur konstfärdigt den rättfärdigas eller döljs. Handlingar baserade på osjälvisk medkänsla har undantagslöst kraften att motivera och inspirera, oavsett hur enkla eller isolerade de kan tyckas vara.

Utifrån detta perspektiv kan vägen till en mer harmonisk relation till naturen inte enbart bestå av teknologiska justeringar. Den måste även involvera samhällen och grupper som lär sig att rätta in sig efter högre principer.

Att frigöra de ädla egenskaper som finns inneboende i varje individ har utgjort ett centralt tema för religiösa läror och ideal i årtusenden. Att fanatism och sekteristisk

dogmatism har undergrävt de moraliska och etiska imperativ som utgör kärnan i så många religiösa traditioner kan inte förnekas.

Icke desto mindre representerar samfund som aktivt arbetar för att förverkliga högre värden för allas bästa en erfarenhetsreservoar värd att överväga på allvar.

”Människans värde ligger i tjänande och dygd och ej i flärdfull välmåga och rikedom” försäkrar Bahá'u'lláh och ger ett exempel, bland många, på ett förhållningssätt till personlig identitet och interaktioner på samhällsnivå som har sin grund i värden som står över materiellt välstånd allena. Hur sådana ideal kan fås att genomsyra tankar och beteenden hos allt fler människor och hur denna process medvetet kan fostras och accelereras är frågor av central betydelse för miljörelsen och mänskligheten i helhet.

FÖRSLAG ATT UTFORSKAS

Mycket återstår att lära om samhällsmodeller som prioriterar etiska principer och aktivt främjar deras utveckling och tillämpning i en hel befolkning. Att inom varje FN-verksamhet etablera ett centrum för lärande om den praktiska tillämpningen av moraliska och etiska principer, snarare än att bara söka färdiga lösningar, skulle kunna generera kunskap om hur framsteg kan främjas inom alla former av mänsklig erfarenhet.

Ett beaktansvärt alternativ till paradigmet om enbart materiell utveckling kan återfinnas i det värde som stora folkskaror runt om i världen lägger i människoandens upphöjdhed och dess förbindelse med det gudomliga. Mycket kan läras från en systematisk och vetenskaplig undersökning av samhällen som lär sig att tillämpa andliga principer – såsom osjälviskhet, solidaritet med andra och förvaltarskap över naturen – för att främja vittomfattande social utveckling. Utöver olika initiativ som redan har tagits av Förenta nationerna, och som är inriktade på samarbete med trosbaserade organisationer, skulle en sådan undersökning kunna utforska alternativa källor till motivation och inspiration och den påverkan de kan ha på samhälleligt och miljömässigt välstånd.

VETENSKAP OCH RELIGION: KOMPLEMENTÄRA KUNSKAPS- OCH TILLÄMPNINGSSYSTEM

Arbetet med att bygga en mer hållbar värld har mänskligheten till sitt förfogande två ömsesidigt förstärkande kunskaps- och tillämpningssystem: vetenskap och religion.

Vetenskaplig undersökning har varit ett avgörande instrument i strävandet efter att förstå den fysiska verkligheten och att forma nyskapande lösningar baserade på sökandet efter sanning och ett åtagande att lära. Då den kombinerats med värden såsom frihet från fördomar och förutfattade meningar, har den möjliggjort för mänskligheten att skilja fakta från antaganden. Vetenskapliga förmågor – observation, mätande, noggrant prövande av idéer – har tillåtit oss att bygga en sammanhängande förståelse av de lagar och processer som styr den fysiska verkligheten, likaväl som att vinna insikter om mänskligt beteende och hur samhällen fungerar. Fjärran

från att enbart tillhöra forskares och akademikers fält, är den vetenskapliga undersökningens metoder verktyg som varje individ eller samhälle kan tillämpa.

Religion tillhandahåller å sin sida ett ramverk, varigenom höga ideal kan tillämpas på enskilda människors liv såväl som på samhällslivet, för att alla ska få det bättre. De andliga principer som besjälar världens bestående religioner har bistått individer och hela folkgrupper att ta itu med frågor om mening, om syfte och om karaktären hos ett gott liv och ett gott samhälle. När den är sann mot dessa ideal, har religion tillhandahållit ett bålverk mot materialistiska ideologier som velat reducera människor till blott resurser att exploateras eller konsumenter att mättas. Som bäst har religion inte endast stämt upp maningen till dygder såsom integritet, gott skaplygne, goda föresatser, samarbete och uppoffrande

ansträngningar, utan även samlat allt större grupper runt sådana principer, förenat olikartade element och givit upphov till sammanhållna samhällen som arbetar för att i handling framvisa höga ideal.

Tillsammans erbjuder vetenskap och religion grundläggande organisationsprinciper, med hjälp av vilka bestående framsteg kan göras. Då både mänsklighetens materiella och andliga dimensioner hålls i minnet och vederbörlig uppmärksamhet ges både vetenskaplig och andlig kunskap, undviks tendensen att reducera mänskliga framsteg till konsumtion av varor, tjänster och teknologiska lösningar. Både vetenskap och religion är nödvändiga för att befria individer och samhällen från okunnighetens och passivitetens fällor. Båda är livsavgörande för civilisationens utveckling.

”Religion och vetenskap är de två vingor med vars hjälp människans intelligens kan sväva i höjden och den mänskliga själen göra framsteg.”

~ Bahá'í-skrifterna

Rättvisa som process och resultat

Centralt för varje genuin föreställning om enhet på planetär nivå är frågor om rättvisa. Att utbredd lidande har blivit resultatet av mänsklighetens utvinnande förhållningssätt till naturen, att ett utvalt fåtal gör förtjänster på överdrivet bruk av jordens resurser till många andras förfång, att begär nu ofta har försteg före framtida generationers grundläggande behov – allt detta synliggör djupa orättvisor mot folk och planet.

Att ställa sådana problem till rätta kommer att fordra ärlig räkenskap, tillsammans med kreativitet, ståndaktighet och ödmjukhet som gensvar. De som har förfördelats av den nuvarande ordningen behöver vara avsevärt mer delaktiga i beslutsprocesser på alla nivåer. Insikter behöver sökas från befolkningar som har mer harmoniska relationer till naturen, varav många lever på platser som inte är urbana. Olika kulturella förståelser av mänsklighetens relation till naturen, särskilt urbefolkningars, kan ge behövliga insikter om skapandet av mer helhetliga och hållbara modeller för nutida och framtida generationer.

Rättvisa fordrar en stor bredd av resultat – att exempelvis den mänskliga civilisationens fördelar fördelas rättfärdigt, eller att ansvaret för att genomföra nödvändiga förändringar fördelas i ljuset av aktörers historiska bidrag till den nuvarande klimatkrisen.

Men rättvisa på resultatnivå uppstår endast genom att rättvisa verkar på processnivå. På individuell nivå manar rättvisa till uppriktighet i ens omdömen och rättfärdighet i ens behandling av andra.

På gruppnivå är den det praktiska uttrycket för medvetenhet om att den enskildes och samhällets intressen är oupplösligt sammanlänkade. Den kräver även en nivå i sanningssökande långt bortom de mönster av förhandling och kompromiss som tenderar att känneteckna nutida relationer – en rådslags- och beslutsprocess som är grundad på principer och som är uppriktig och faktabaserad.

På alla nivåer måste förmågan att uppvisa rättvisa – och förpliktiga sig att göra det – stärkas. Rättvisa och rättfärdiga relationer är oundgängliga grundvalar för varje enad global rörelse för det allmännas väl.

FÖRSLAG ATT UTFORSKAS

Rättvisa fordrar samstämmighet mellan ord och handling. Utöver att etablera nya organ eller träffa nya överenskommelser, måste därför det internationella samfundet göra uppfyllandet av löften, som redan avgivits, till en grundprincip för alla framtida ansträngningar. Då så görs, kan det hjälpa till att fylla på den förtroendereserv som utarmats under de senaste åren – förtroende för valda auktoriteter, förtroende för nyhetsmedia, förtroende för vetenskapliga upptäckter och förtroende för åtaganden gjorda av världsledare.

Inom nuvarande strukturer skulle globala överenskommelser kunna göras mer rättvisa genom att skapa medel för att bedöma och modulera de effekter som föreslagna policyer skulle ha i framtiden. Sådan framåtblickande orientering, som syns i exempelvis Förenta nationernas föreslagna särskilda sändebud för kommande generationer och som bygger på de lärdomar som har dragits från platser som har infört ett sådant synsätt, skulle hjälpa till att isolera beslutsfattande från smalare intressen hos nuvarande aktörer och prioritera jämställdhet och förvaltarskap över medellång och lång tid.

LÄRANDE SOM HANDLINGSMÖNSTER

En global civilisation i hållbar relation till naturen har aldrig existerat. Att lägga grunden för en sådan på många olika platser, vilka representerar ett brett spektrum av sociala och ekologiska förhållanden, fordrar därför en läroprocess i global skala. Grundläggande förutsättningar och principer har identifierats inom många olika områden, från fysiska processer till policyramverk. Den förnuftiga tillämpningen av principer på specifika fall av social omvandling är emellertid något som endast kan läras genom erfarenhet.

Att ha lärande som ett centralt mål för miljöåtgärder fordrar specifika vanor och beteenden. Då man har lärande som handlingsmönster omvärderas visioner och strategier gång på gång. Planer växer organiskt över tid och modifieras i ljuset av de åtgärder som vidtagits, erfarenheter som vunnits och lärdomar som nåtts. Åtgärder är processorienterade snarare än att endast definieras av händelser eller projekt. Förändringar på måfå undviks och kontinuiteten i ansträngningarna bibehålls.

Äkta lärande hänger lika mycket på aktörernas motiv och avsikt som på formella strukturer och processer. Exempelvis kommer en internationell konferens som kännetecknas av status- och renomméjakt, erkännanden och beskyllningar, att brottas med att nå värdefulla insikter, oavsett hur många sessioner som ägnas åt att dela hur man bäst agerar eller de lärdomar som uppnåtts.

En inriktning mot lärande fordrar också förståelse för den roll misstag och bakslag spelar på framgångens stig. Medan den vetenskapliga metoden fullt ut utnyttjar dialektiken i prövning och misstag, uppfylls ofta internationella processer av ett sökande efter det perfekta programmet eller policyn från början. Detta måste ersättas av en kultur av utforskande och ett uppriktigt sökande efter lämpliga

lösningar, med full medvetenhet om att alla inblandade vid olika tillfällen kommer att möta bakslag och komma till korta. Ödmjukhet är porten till lärande.

Avgörande för lärande som handlingsmönster är principen om rådslag, förstådd som processen att bygga konsensus kring sanningen i en situation och fastställandet av den visaste handlingsriktningen bland tillgängliga möjligheter. I en rådplägningsprocess strävar de individuella deltagarna att höja sig över sina respektive synpunkter och i stället fungera som medlemmar av ett kollektiv som har egna syften och mål. I en atmosfär som karaktäriseras av både uppriktighet och hövlighet, hör inte idéer till den person de uppstår hos, utan till gruppen som helhet. Sanning behandlas inte som en kompromiss mellan motsatta intressegrupper, inte heller besjålas deltagarna av en önskan att kontrollera varandra. Syftet är att nyttja kraften i förenad tanke och handling. Och perspektiven och strävandena hos dem vilkas liv kommer att påverkas av beslut har hela tiden i åtanke.

Att bygga mer hållbara samhällen innebär inte endast tillämpandet av befintlig kunskap utan även skapandet av ny kunskap. Mycket av detta kommer att ha formen av insikter som förvärvas genom experimenterande på lokal nivå. De första observationerna kan bestå av föga mer än personliga berättelser från folk som handlar på gräsrotsnivå. Men över tid framträder mönster som kan dokumenteras och analyseras, vilket leder till en växande samling kunskap som kan återföras till gräsrotterna och ligga till grund för kommande ansträngningar. Förstått på detta sätt blir lärandet om hur man bygger en hållbar värld inte något som enbart ägs av en begränsad grupp av experter utan fastmer en strävan som både är beroende av och välkomnar bidragen från den stora massan människor.

”Kunskap är som vingar för människans liv och en stege för hennes uppstigande. Det åligger alla att förvärva kunskap.”

~ Bahá'í-skrifterna

Att omfamna statens roll

Många aktörer har en del i byggandet av en mer hållbar värld. Lokalsamhällen kan göra mycket för att främja kollektiv handling och mångfaldiga skaparkraften hos sina medlemmar. Ungdomar framvisar genomgående en öppenhet för nya sätt att organisera samhället, en vilja att lära genom att gå i bräschen och en beredskap att engagera sig i ädla strävanden och för framtida generationers välfärd. Affärsverksamhet och industri, som grundbultar i den nuvarande ekonomiska ordningen, kan fatta konstruktiva beslut vilkas fördelar sprids som ringar på vattnet i samhällen och landskap över hela jorden. Nationella regeringars roll är emellertid unik och starkt framträdande i dag. Vid denna tidpunkt i mänsklighetens historia är nationalstaten en av de grundläggande enheterna i den globala politiska ordningen. Stater har därför en ofrånkomlig roll att ta itu med övernationella miljömässiga utmaningar.

Statens mandat, som förvaltare av det allmännas väl, är långsiktigt till sin natur och står över valcykler och politiska mandatperioder. Verkningsfullt styre säkerställer att alla inom dess jurisdiktion blomstrar, i generationer framåt.

Staten bär även ett avgörande ansvar för att styra över gemene man, om så inom dess egna gränser eller bortom dem, i samarbete med andra institutioner, exempelvis då den hanterar allmännyttigheter som är alla till gagn.

Statens hela kapacitet måste utnyttjas för att hantera miljöutmaningar. Att omvandla hela verksamheter inom olika samhällssektorer är ett arbete som kommer att ta decennier och som inbegriper stora mått av finansiella resurser, jobb och fysisk infrastruktur. Regeringars roll kommer därför att vara avgörande för att utveckla långsiktiga planer, att efterhand metodiskt föra dessa framåt och att skapa de förhållanden som möjliggör nödvändiga framsteg.

I vissa fall kan detta ta formen av subsidier, ekonomisk ersättning, justerande av regleringar eller andra sätt att stimulera nödvändiga åtgärder. Vid andra tillfällen fordras regeringars och individuella ledares normerande roll – förklara, uppmuntra, prisa, mana till handling. Sammantaget är styrande institutioner i en unik position att främja och understödja förändring över generationer.

Att etablera nya kvaliteter och attityder till ledarskap kommer att vara avgörande, om stater verkningsfullt skall kunna möta miljöproblem. Den enskildes skaplynn är avgörande här och framsteg kommer att ses hos ledare som behandlar offentlig förvaltning som ett ansvar och inte som en väg till personlig vinning, som har plikt känsla mot högre syften än valseger eller personlig framgång och som fattar beslut som är svåra men i överensstämmelse med det allmännas väl. Sådana exempel på moralisk ståndaktighet står fram som ledares mest bestående framgångar och kommer att ihågkommas långt efter att bokslutet över något speciellt tillfälle eller ett visst politiskt klimat har tonat bort.

Pessimism om statens roll har vuxit under senare år och det är sant att många har lidit då regeringar varit oförmögna eller ovilliga att uppfylla sina åligganden – då rollen att skapa regler och normer har överlämnats till folk med egenintressen, då tillhandahållandet av tjänster privatiserats på sätt som har inordnat mänskligt välmående under vinstmotivens krav, då politisk korruption och egennytta har offrat det allmännas väl för personligt gagn.

Gott styre skapar det sammanhang
vari den privata sektorn,
vetenskapssamfundet, civilsamhället
och andra kan ge sina bästa bidrag.

Sådana reflektioner utgör emellertid mindre en anklagelse mot regeringar än de är en påminnelse om den unika makt som de besitter. Gott styre frigör kraften hos handling på det individuella initiativets nivå och får den att svalla på den gemensamma viljans nivå. Gott styre skapar det sammanhang vari den privata sektorn, vetenskapssamfundet, civilsamhället och andra kan ge sina bästa bidrag. Alla har därför intresse av att säkerställa att regeringar, så fullödigt som möjligt, utövar sina funktioner som förkämpar för det allmänna förtroendet.

PLATSEN FÖR BESLUTFATTANDE

I en tid då man känner av globala processer såväl i byar som över kontinenter, behöver varaktig uppmärksamhet ges åt att avgöra den plats som är mest lämplig för beslutsfattande. Avgörande i detta avseende är principen att beslut skall fattas på den nivå där optimala resultat kan uppnås.

Trohet mot denna princip skulle i många fall medföra ett omfattande förskjutande av makt och myndighet till lokala samhällen och styrande institutioner. Processer för beslutsfattande kommer att behöva bli mycket mer inkluderande och lokala och ha större deltagande under de kommande åren. Varje befolkningsgrupp har rätten och ansvaret att trampa upp sin egen stig till framsteg och var och en har ett avgörande bidrag att ge i byggandet av en mer hållbar civilisation. Därutöver har erfarenhet visat att utan engagemang från dem vilkas liv påverkas, brottas program och policyer med att slå rot i de befolkningar där de skall förverkligas.

Utöver att beslutsfattande alltmer sker lokalt behöver åtgärder vidtas på nivåer ovan nationalstatens, då så erfordras. Många miljöutmaningar är till omfattning och verkan gränsöverskridande och därigenom olösliga genom lagstiftning på enbart nationell nivå. Legitim omtanke om nationella intressen måste därför finna uttryck inom globala strukturer som underlättar verkningfull och samordnad handling för att tjäna ett internationellt samfund som frodas. Den enda livskraftiga vägen framåt finns i ett system av fördjupat globalt samarbete.

Effektiviteten hos ansträngningar på en nivå är beroende av kvaliteten och ömsesidigheten i sammanlänkandet av alla nivåer. Skapandet av policyer på nationell eller global nivå kan bli abstrakt och teoretiskt – och därigenom potentiellt irrelevant eller kontraproduktivt – om de saknar koppling till förhållanden på gräsrotsnivå. På motsvarande sätt förblir initiativ på lokal nivå begränsade om de inte är kopplade till globala processer som berör hela mänskligheten. Det kommer därför att behövas strukturer som bidrar till att kunskaper och insikter överförs, efterhand som dessa skapas genom praktisk erfarenhet och analys.

”[Principen om mänsklighetens enhet] yrkar på att nationella impulser och intressen underordnas det som med nödvändighet erfordras för en enad värld. Den tillbakavisar överdriven centralisering, å ena sidan, och förkastar alla försök till likformighet å den andra.”

~ Bahá'í-skrifterna

Att omfamna statens roll (forts.)

FÖRSLAG ATT UTFORSKAS

Staters ansvar att främja sina folks välfärd – ytterst baserat på hela mänsklighetens blomstrande – måste stå i främsta rummet i formandet av offentlig policy. Beslutsfattande fora behöver därför struktureras på sätt som säkerställer att stater aktivt befrämjar av det allmännas väl över andra mer begränsade hänsyn. Många platser där lag och policy i dag beslutas är starkt påverkade av andra aktörer som åtminstone delvis drivs av intressen som ansamlandet av ekonomisk vinst eller politisk makt. Därför behövs mekanismer som säkerställer att sådana aktörer – oavsett om de är multinationella företag, mediaföretag, teknologiska plattformar, grupper med särintressen eller andra – endast inkluderas till den grad som de främjar långvarig hållbarhet och förstärker, istället för underminerar, folkets representanters ansträngningar, som görs med god avsikt. I det sammanhang som Förenta nationerna utgör kunde detta exempelvis ta formen av policyer som säkerställer att förmånlig behandling eller otillbörligt inflytande inte tilldelas icke-statliga aktörer med tillgång till omfattande finansiella eller andra materiella resurser.

Klyftan mellan de mått och steg som krävs för att möta klimatutmaningarna och de åtgärder som faktiskt vidtas tillskrivs ofta en upplevd brist på ekonomiska resurser. Ändå är det välbetänkta uppbyggandet och förbrukandet av resurser för att främja det allmännas väl, i en omfattning som överensstämmer med rådande behov, ett grundläggande ansvar för staten. Styrande institutioner bär därför ett avgörande ansvar mot både nuvarande och framtida generationer. Detta ansvar förläner stater med ett moraliskt och etiskt mandat att uppbygga resurser som är tillfyllest för att möta överhängande och framtida krav med tillbörlig hänsyn till standarder för rättvisa, förmåga och ansvar. Det fordrar också att dessa resurser används för att främja mänsklighetens välfärd – och inte för att understödja icke hållbara eller destruktiva livsmönster. Att utvidga ett sådant ansvar till global nivå, utöver de tydliga följderna för nationella policyer, kommer att kräva avsevärda förändringar av ekonomiska överenskommelser mellan länder, inte minst då man tar de steg som krävs för att åtgärda de stora och destruktiva skillnaderna i välstånd mellan dem. En mångfald förslag har över flera decennier lagts fram med detta syfte, sådana som en mekanism för att säkerställa global skattesamordning eller ett ramverk för att reglera olovliga finansiella flöden. Om de genomförs med eftertanke, skulle sådana förslag kunna göra mycket för att gynnsamt använda de tillgängliga globala resurserna.

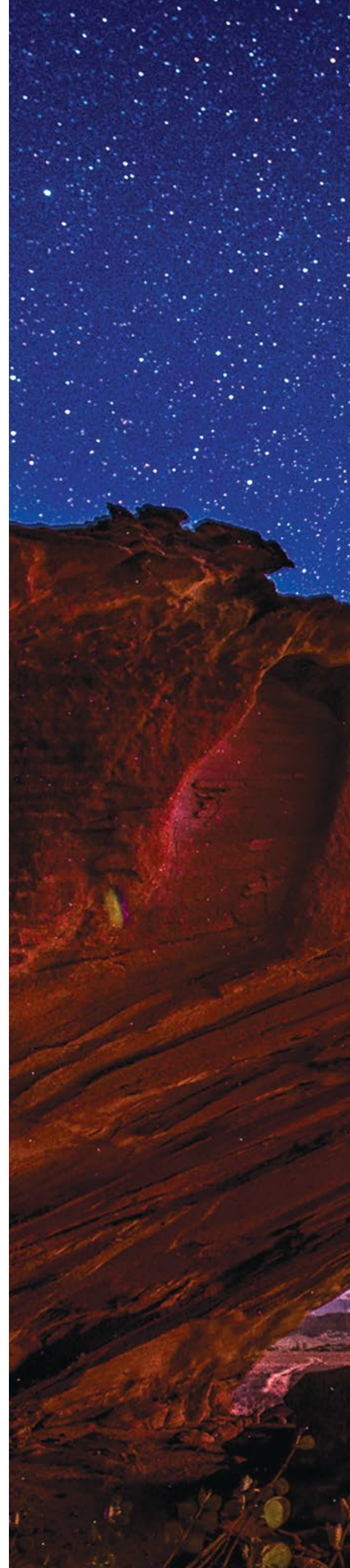
Den värld som kallar

En blomstrande global civilisation i harmoni med naturen är en vision mot vilken allt fler arbetar. Den värld som kallar är en av integration och balans, skönhet och mogenhet. Det är en värld med en omdefinierad uppfattning om framsteg, fylld av samhällen och individer som med stöd av institutioner arbetar tillsammans i riktning mot förverkligandet av sina största drömmar. Det är en värld som alltmer befrias från de destruktiva moraliska kompromisserna – sociala, ekonomiska och miljömässiga – som så ofta har hävdats vara nödvändiga för framsteg.

Rörelse i riktning mot denna vision har inletts, den skjuter nu fart. Ädla ambitioner har formulerats och handling efterfrågas i aldrig tidigare skådad omfattning. Ändå har farten i omvandlingen ännu inte integrats för att möta stundens krav. Omfånget av tillgängliga alternativ för att genomföra de erforderliga förändringarna kommer endast att minska om handling skjuts på framtiden. Kommer mänskligheten att agera utifrån sanningen att dess eget öde och planetens är oskiljaktigt sammanlänkade? Eller kommer än större olyckor att fordras för att driva den till handling?

Rörelse i riktning mot denna vision har inletts, den skjuter nu fart.

Avgrunden mellan avsikt och handling är en av de centrala utmaningarna som mänskligheten står inför i dag. Denna avgrund kan överbryggas – individer, samhällen och nationer bidrar alla med sin andel i arbetet att nå detta mål varje dag. För att handling skall växa till de nivåer som erfordras, krävs emellertid långt starkare konsensus mellan och gemensam vilja hos nationerna, runt de värden som fordras under det aktuella stadiet i mänsklighetens utveckling. Det krävs även en mycket starkare beslutsamhet att omsätta dessa värden i handling, att åter förpliktiga sig att göra det som är gynnsamt för det allmännas väl och förkasta allt som står i vägen för att hörsamma stundens moraliska och praktiska kallelse. Detta är sannerligen en ädel strävan, som skapar ett ovärderligt arv som måste lämnas vidare till kommande generationer. Låt oss tillsammans hörsamma denna kallelse.

Fotografier: sid. 4, 7, 16: Bahá'í International Community; sid. 4 nedre mitten: Jevtic, Agricultural collection via Getty; sid. 6: Martha Moghbelpour; sid. 8: pierluigipalazzi, Essential collection via Getty; alla övriga: Dana Allen.

Bahá'í International Community

Bahá'í International Community: En planet, ett enda hem
© 2023: Bahá'í International Community, Bahá'í-förlaget
ISBN: 978-91-7444-253-3
www.bic.org